

NOTA AAN DE MINISTERRAAD

BETREFT : Nota aan de Ministerraad – De uitvoering van *gender mainstreaming* op het federale niveau.

26/03/2015

I. INLEIDING EN/OF VOORGAANDEN

De gelijkheid van vrouwen en mannen is een basisprincipe van moderne democratische samenlevingen en wordt verzekerd door de Grondwet. Sinds de Wereldvrouwenconferentie die in september 1995 plaatsvond in Peking heeft België zich geëngageerd om de gelijkheid van vrouwen en mannen in de samenleving te versterken door de genderdimensie te integreren in het gehele overheidsbeleid (*gender mainstreaming*). In navolging op de aanname van de ‘wet *gender mainstreaming*’ van 12 januari 2007¹, wordt België op Europees niveau regelmatig geïdentificeerd als een van de landen die het verst gevorderd is op het gebied van *gender mainstreaming*. Voor de huidige legislatuur bestaat de uitdaging erin om de samenleving op een concrete manier te doen evolueren naar meer gelijkheid tussen vrouwen en mannen.

In het Regeerakkoord van 9 oktober 2014 staat vermeld: “*De regering engageert er zich toe de genderdimensie te integreren in elk beleidsdomein zodat bestaande ongelijkheden worden weggewerkt en het overheidsbeleid geen ongelijkheden tussen vrouwen en mannen creëert of versterkt (gender mainstreaming).*” Het Akkoord verduidelijkt eveneens: “*Er zal bijzondere aandacht gaan naar de verschillende situatie van vrouwen en mannen in het kader van socio-economische hervormingen.*”

¹ De wet van 12 januari 2007 strekkende tot controle op de toepassing van de resoluties van de wereldvrouwenconferentie die in september 1995 in Peking heeft plaatsgehad en tot integratie van de genderdimensie in het geheel van de federale beleidslijnen (B.S. van 13 februari 2007) is toegevoegd als bijlage.

Er bestaan inderdaad belangrijke verschillen in situatie tussen vrouwen en mannen op het socio-economische niveau (activiteitssectoren, arbeidsregimes, type contracten, betaalde/niet-betaalde arbeid, inkomsten, ondernemerschap, pensioenen, werkloosheid, armoederisico, sociale integratie, consumptiegewoonten, ...)

Ook in andere domeinen bestaan er verschillen, zoals binnen justitie (hoederecht over kinderen, type misdaden begaan, aantal opsluitingen, ...), binnen veiligheid (type agressie begaan/ondergaan, bezochte/vermeden plaatsen, type verkeersongevallen ondergaan/veroorzaakt, ...), binnen gezondheid (levensverwachting, levensverwachting in goede gezondheid, ziektes, chronische aandoeningen, psychische problemen, zelfmoorden, ...) of binnen mobiliteit (gebruik van privé-/openbaar vervoer, type uitgevoerd traject, ...). Bepaalde van deze verschillen kunnen ongelijkheden veroorzaken inzake de toegang tot bestaansmiddelen (inkomsten, arbeid, verantwoordelijkheden, gezondheid, welzijn, veiligheid, kennis, mobiliteit, ...) of de uitoefening van burgerlijke, sociale en politieke rechten.

Een beleidslijn bevat een genderdimensie wanneer ze een domein betreft waarbinnen vrouwen en mannen zich in verschillende situaties bevinden en ze dus op vrouwen en mannen een verschillende impact kan hebben. **De genderdimensie is geïntegreerd in een beleidslijn, wanneer er bij de opstelling van de beleidslijn rekening gehouden is met eventuele verschillen in situatie en eventuele ongelijkheden tussen vrouwen en mannen en ze bijdraagt tot het verminderen of doen verdwijnen van deze eventuele ongelijkheden.**

Gender mainstreaming is dus een preventieve en transversale aanpak die beoogt dat de politieke besluitvoerders rekening houden met verschillen in situatie tussen vrouwen en mannen in het kader van het beleid dat ze voeren, om te vermijden dat ongelijkheden tussen vrouwen en mannen gecreëerd of versterkt worden.

Deze aanpak mag niet verward worden met beleidslijnen die specifiek de gelijkheid van vrouwen en mannen beogen. Een specifiek gelijkekansenbeleid bestaat uit **bijkomende maatregelen** die als enig doel hebben de gelijkheid van vrouwen en mannen te bevorderen (bv.: vastleggen van quota om de ondervertegenwoordiging van vrouwen in een bepaald domein te verminderen, initiatieven inzake de strijd tegen geweld ten aanzien van vrouwen, enz.). *Gender mainstreaming* beoogt daarentegen de **integratie van de genderdimensie** in algemene beleidslijnen die reeds voorzien zijn. Daarvoor moet er rekening gehouden worden met de verschillen in situatie van vrouwen en mannen (bv.: het feit dat de werkgelegenheidsgraad van vrouwen lager is dan die van mannen in het kader van een hervorming van de arbeidsmarkt of het feit dat mannen minder vaak voogdijschap over kinderen krijgen in het kader van een hervorming van het familierecht).

2. UITEENZETTING VAN HET DOSSIER

2.1. De 'wet gender mainstreaming' van 12 januari 2007

Op federaal niveau beoogt de 'wet *gender mainstreaming*' de integratie van de genderdimensie in alle beleidslijnen van de Belgische federale overheid. Om deze ambitieuze politieke doelstelling te ondersteunen voorziet de wet met name in:

- De oprichting van een Interdepartementale Coördinatiegroep (ICG) (art. 6 van de wet);
- De uitsplitsing naar geslacht van federale statistieken (art. 4 van de wet);
- De uitvoering van *gender budgeting* (art. 2, §1 en 2 van de wet);
- De integratie van de genderdimensie in strategische documenten, managementplannen en beheerscontracten (art. 3, 1° van de wet), evenals in overheidsopdrachten en subsidies (art. 3, 3° van de wet);
- De voorlegging aan het Parlement van een intermediair verslag en een verslag op het einde van de legislatuur inzake de integratie van de genderdimensie in het beleid dat door de regering gevoerd werd (art. 5 van de wet).

De wet voorziet eveneens in het opstellen van een evaluatie van de impact van wettelijke en reglementaire voorstellen op de respectieve situatie van vrouwen en mannen. Deze impactevaluatie werd geïntegreerd in de regelgevingsimpactanalyse (RIA) die vastgelegd werd door de Wet van 15 december 2013 houdende diverse bepalingen inzake administratieve vereenvoudiging (B.S. van 31 december 2013). Deze *ex ante* analyse van de wettelijke en reglementaire voorstellen die voorgelegd worden aan de Ministerraad is eveneens gebaseerd op de vaststelling van verschillen in situatie tussen vrouwen en mannen, evenals op het gebruik van naar geslacht uitgesplitste statistieken.

De 'wet *gender mainstreaming*' van 12 januari 2007 belast het Instituut voor de gelijkheid van vrouwen en mannen met het begeleiden en ondersteunen van het proces (art. 7 van de wet).

2.2. De Interdepartementale Coördinatiegroep (ICG) en het federaal plan *gender mainstreaming*

Een koninklijk besluit² dat de samenstelling, opdrachten en werkingsregels van een Interdepartementale Coördinatiegroep (ICG) vastlegt, werd aangenomen op 26 januari 2010.

² Het koninklijk besluit van 26 januari 2010 tot vastlegging van de samenstelling, de opdrachten en de werkingsregels van een interdepartementale coördinatiegroep alsook van het niveau van minimale kwalificaties van zijn leden in uitvoering van artikel 8 van de wet van 12 januari 2007 strekkende tot controle op de toepassing van de resoluties van de wereldvrouwenconferentie die in september 1995 in Peking heeft plaatsgehad en tot integratie van de genderdimensie in het geheel van de federale beleidslijnen (B.S. van 8 februari 2010) is toegevoegd als bijlage.

In overeenstemming met artikel 6 van de wet, is deze groep samengesteld uit personen aangeduid binnen de beleidscel van elk regeringslid en binnen alle FOD's, POD's en het Ministerie van Landsverdediging. Het Instituut voor de gelijkheid van vrouwen en mannen neemt het voorzitterschap en het secretariaat waar (art. 2 van het K.B.).

De leden van de huidige regering worden dus opgeroepen om de personen aan te duiden die hen zullen vertegenwoordigen binnen de Interdepartementale Coördinatiegroep.

Deze personen, ambtenaren van niveau A of houders van een diploma dat toegang geeft tot dit niveau, zullen een algemeen beeld moeten hebben van het beleid dat voorbereid en gevoerd wordt binnen de beleidscel waaruit zij afkomstig zijn. Als lid van de ICG zullen deze personen opgeroepen worden om:

- de uitvoering van *gender mainstreaming* te stimuleren en te sturen in de beleidslijnen die behoren tot de bevoegdheid van de Minister of Staatssecretaris waarvoor ze werken;
- permanent overleg en coördinatie te organiseren tussen de beleidscel en de administraties onder de bevoegdheid van de Minister of Staatssecretaris waarvoor ze werken;
- de samenwerking en de verspreiding van informatie en goede praktijken inzake *gender mainstreaming* op federaal niveau te bevorderen.

Artikel 3 van het K.B. bepaalt dat de vertegenwoordigers van de FOD's, POD's en het Ministerie van Landsverdediging binnen de ICG de functie van coördinator *gender mainstreaming* opnemen binnen hun administratie. Artikel 8 van het K.B. verduidelijkt dat de opdrachten van de coördinator worden uitgevoerd onder het gezag van de leidende ambtenaar die de eindverantwoordelijkheid op zich neemt en de inachtneming van *gender mainstreaming* door de leden van het directiecomité verzekert.

In overeenstemming met artikel 2 van het koninklijk besluit van 26 januari 2010, zal het Instituut voor de gelijkheid van vrouwen en mannen een vorming over de geïntegreerde genderaanpak organiseren voor alle leden van de ICG.

De voornaamste opdrachten van de ICG, zoals vermeld in art. 4, §2 van het K.B., bestaan uit:

- het uitwerken van een voorstel van federaal plan dat de integratie van de genderdimensie in het geheel van de beleidslijnen beoogt. Dit voorstel zal door de Staatssecretaris voor Gelijke Kansen overgedragen worden aan de Ministerraad.
- het opstellen van het tussentijds verslag en het verslag aan het einde van de legislatuur voorzien door de wet.

2.3. De opstelling van een federaal plan *gender mainstreaming*

In overeenstemming met de 'wet *gender mainstreaming*' van 12 januari 2007 en de inhoud van het Regeerakkoord, beoogt het federaal plan, voorzien in het koninklijk besluit van 26 januari 2010, de integratie van de genderdimensie in het federale beleid. **Concreet zal dit plan de vorm aannemen van een engagement van de regering om de genderdimensie te integreren in een bepaald aantal beleidslijnen die (vaak socio-economische) materies betreffen waarin vrouwen en mannen zich in verschillende situaties bevinden.**

In het kader van zijn ondersteunings- en begeleidingsrol inzake de uitvoering van *gender mainstreaming*, zal het Instituut voor de gelijkheid van vrouwen en mannen, op basis van de inhoud van de algemene beleidsnota's en de beleidsverklaringen, fiches opstellen die de beleidsmaatregelen hernemen die een genderdimensie bevatten.

Deze fiches zullen doorgegeven worden aan de politieke vertegenwoordigers die aangeduid zijn binnen de ICG. Op basis daarvan, en na consultatie van het maatschappelijke middenveld, zal elk regeringslid opgeroepen worden die maatregelen te identificeren waarvoor ze het engagement aangaan om er de genderdimensie in te integreren.

Buiten de identificatie van beleidslijnen die het onderwerp moeten uitmaken van de integratie van de genderdimensie en in overeenstemming met het koninklijk besluit van 26 januari 2010, zal het plan eveneens een collectief engagement van de regeringsleden bevatten om er over te waken dat de administraties die onder hun respectievelijke bevoegdheden vallen de verschillende wettelijke en reglementaire bepalingen uitvoeren.

Het voorstel van plan opgesteld door de ICG zal doorgestuurd worden naar de Staatssecretaris voor Gelijke Kansen en vervolgens voorgelegd worden aan de Ministerraad.

In het kader van het tussentijdse rapport zal er een balans opgemaakt worden van de uitvoering van de in het federaal plan vermelde engagementen. Dit zal eventueel ook de gelegenheid bieden de inhoud ervan te herzien en nieuwe politieke doelstellingen aan te nemen of de doelstellingen die in uitvoering zijn, verder te zetten.

De resultaten van de uitvoering van het plan zullen de inhoud vormen van het tussentijdse verslag en het verslag op het einde van de legislatuur. Deze zullen aan de Staatssecretaris voor Gelijke Kansen doorgestuurd worden en vervolgens door de regering overgemaakt worden aan het Parlement.

Het Instituut voor de gelijkheid van vrouwen en mannen zal zijn ondersteunings- en begeleidingsrol in het kader van de uitvoering van het plan verderzetten.

3. REGELGEVINGSIMPACTANALYSE (RIA)

Niet van toepassing.

4. INTERNE EN/OF EXTERNE ADVIESORGANEN

Niet van toepassing

5. GEMEENSCHAPPEN EN/OF GEWESTEN

Niet van toepassing.

6. INSPECTIE VAN FINANCIËN

De inspectie van Financiën heeft haar advies uitgebracht op 13/03/2015

7. VOORAFGAAND(E) AKKOORD(EN)

Het akkoord van Begroting : niet vereist want geen budgettaire weerslag.

8. WERKGROEP(EN)

Een vergadering van de IKW heeft plaatsgevonden op 13/03/2015.

9. VOORSTEL VAN BESLISSING

Gehecht aan het basisprincipe van de gelijkheid van vrouwen en mannen verzekerd door de Grondwet, engageert de Raad zich tot het uitvoeren van *gender mainstreaming* als aanpak om de gelijkheid van vrouwen en mannen in de samenleving concreet te versterken. Omdat het hier vooral gaat om een proces van bewustwording – waarbij ab initio nagegaan moet worden wat de mogelijke impact van een maatregel is op de respectieve situatie van vrouwen en mannen –, stelt de Raad dat de taken die in dit verband worden toevertrouwd aan de beleidscellen en de administraties geen aanleiding mogen geven tot vragen voor bijkomende middelen onder meer inzake personeel.

1. In dit kader waakt de Raad erover dat alle regeringsleden binnen hun bevoegdheidsdomein terdege rekening zullen houden met de genderdimensie bij het ontwerpen en uitvoeren van hun beleid (art. 2, §1 van de wet) en de Staatssecretaris bevoegd voor het beleid inzake gelijke kansen hierbij optimaal te betrekken in haar hoedanigheid van centraal coördinatie- en opvolgingspunt.

2. De Raad engageert zich ertoe dat elk regeringslid, ten laatste 10 dagen na de beslissing van de Ministerraad, een persoon uit zijn beleidscel zal aanduiden om hem te vertegenwoordigen binnen de Interdepartementale Coördinatiegroep (ICG) (art. 6 van de wet). De contactgegevens van deze persoon zullen doorgegeven worden aan de beleidscel van de Staatssecretaris bevoegd voor Gelijke Kansen.

Deze personen, ambtenaren van niveau A of houders van een diploma dat toegang geeft tot dit niveau, zullen een algemeen beeld moeten hebben van het beleid dat voorbereid en gevoerd wordt binnen de beleidscel waaruit zij afkomstig zijn. Als lid van de ICG zullen deze personen opgeroepen worden om:

- de uitvoering van *gender mainstreaming* te stimuleren en te sturen in de beleidslijnen die behoren tot de bevoegdheid van de Minister of Staatssecretaris waarvoor ze werken;
- permanent overleg en coördinatie te organiseren tussen de beleidscel en de administraties onder de bevoegdheid van de Minister of Staatssecretaris waarvoor ze werken;
- de samenwerking en de verspreiding van informatie en goede praktijken inzake *gender mainstreaming* op federaal niveau te bevorderen.

3. De Raad verzoekt de Staatssecretaris bevoegd voor Gelijke Kansen een federaal plan *gender mainstreaming* voor te leggen dat door de ICG uitgewerkt is na consultatie met het maatschappelijke middenveld (art. 4, §2 van het K.B.). Dit plan zal met name de beleidslijnen hernemen waarvoor de regering zich engageert om er prioritair de genderdimensie in te integreren.

4. Het engagement van de Raad om *gender mainstreaming* toe te passen op basis van de 'wet *gender mainstreaming*' van 12 januari 2007 houdt eveneens het engagement in van het geheel van de federale administraties om vooruitgang te boeken inzake de uitvoering van de bepalingen van de wet die betrekking hebben op hen, met name:

- de benoeming van een coördinator in de geïntegreerde genderaanpak voor elke FOD, POD en het Ministerie van Landsverdediging (art. 6 van de wet);
- de productie van naar geslacht uitgesplitste statistieken en genderindicatoren (art. 4 van de wet);
- de uitvoering van *gender budgeting* overeenkomstig de omzendbrief van 29 april 2010³ (art. 2, §1 en 2 van de wet);
- de integratie van de genderdimensie in instrumenten van strategische planning (managementplan, beheerscontract, ...) (art. 3, 1° van de wet);

³ Omzendbrief van 29 april 2010 inzake de uitvoering van *gender budgeting* zoals voorzien in de wet van 12 januari 2007 strekkende tot controle op de toepassing van de resoluties van de wereldvrouwenconferentie die in september 1995 in Peking heeft plaatsgehad en tot integratie van de genderdimensie in het geheel van de federale beleidslijnen.

- de integratie van de genderdimensie in overheidsopdrachten (art. 3, 3° van de wet);
- de integratie van de genderdimensie in subsidies (art. 3, 3° van de wet).

5. Naast de opstelling van het federaal plan *gender mainstreaming*, engageert de Raad zich ertoe bijzondere aandacht te besteden aan de verwezenlijking van de regelgevingsimpactanalyse (RIA), opgericht door de wet van 15 december 2013 houdende diverse bepalingen inzake administratieve vereenvoudiging, en meer in het bijzonder van het thema 3 dat betrekking heeft op de gelijkheid van vrouwen en mannen.

6. De Raad verzoekt daarenboven de Eerste Minister om de Staatssecretaris bevoegd voor Gelijke Kansen uit te nodigen om deel te nemen aan de beraadslagingen binnen de Ministerraad met betrekking tot de beleidslijnen die een rechtstreekse impact hebben op de gelijkheid van vrouwen en mannen.

7. De Raad belast de Staatssecretaris voor Gelijke Kansen en haar diensten met het verzekeren van de uitvoering van deze nota en meer in het algemeen de 'wet *gender mainstreaming*' van 12 januari 2007. De Staatssecretaris zal regelmatig rekening afleggen bij de Raad over de vooruitgang in dit dossier.

10. REGERINGSLID DIE HET DOSSIER INDIENT

De Eerste Minister,

Ch. MICHEL

De Minister van Financiën,

J. VAN OVERTVELDT

De Staatssecretaris voor Armoedebestrijding, Gelijke Kansen, Personen met een beperking, Bestrijding van de fiscale fraude, en Wetenschapsbeleid,

E. SLEURS